

Ryszard Skrzyniarz
ORCID: 0000-0002-9568-055X
Akademia Zamojska

Źródła w badaniach biograficznych w świetle analizy tekstów publikowanych w „Biografistyce Pedagogicznej”

Sources in Biographical Research:
An Analysis of Texts Published
in *Biographical Studies in Education*

ABSTRACT

The study and writing of biographies begin with the collection of sources, both textual and non-textual. The more diverse the sources used in constructing a biography, the deeper and richer it becomes, revealing a multifaceted historical, social, familial, and scholarly context.

The aim of this article is to demonstrate the richness of the sources for biographical research used by authors publishing in the journal *Biografistyka Pedagogiczna* (*Biographical Studies in Education*). Owing to the abundance of material, the study is limited to archival sources preserved in Polish and foreign institutions dedicated to their collection, preservation, and dissemination. The first part presents the international context of research on the biographies of teachers, educators, cultural and scientific figures, and clergy, with particular

KEYWORDS

written sources, archives, biography, libraries, church archives, private collections, biographical research, journal *Biographical Studies in Education*

SŁOWA KLUCZOWE

źródła pisane, archiwa, biblioteki, archiwa kościelne, zbiory prywatne, biografia, badanie biografii, czasopismo „Biografistyka Pedagogiczna”

SPI Vol. 29, 2026/2
e-ISSN 2450-5366

DOI: 10.12775/SPI.2026.2.001
Nadesłano: 14.02.2026
Zaakceptowano: 7.05.2026

attention to the foreign archives consulted by researchers. It also discusses Polish state archives, the archives of public institutions and offices, the archives of the Institute of National Remembrance, universities, research institutes, various types of schools, church archives, and private collections. The second part focuses on the types of archival documents discussed and used in the published articles. This analysis enabled the author to highlight both the various types of repositories—archives, libraries, museums, schools, cultural institutions, and workplaces where traces of the figures under study may be found, and the wealth of the available documentation. It also demonstrates that discovering and examining sources is a fascinating experience for researchers, not only because it deepens the biography under study but also because it expands their horizons.

ABSTRAKT

Badanie i kreowanie biografii rozpoczynają się od zbierania źródeł, zarówno tych pisanych, jak i niepisanych. Im więcej różnorodnych źródeł wykorzystywanych do tworzenia biografii, tym jest ona głębsza, bogatsza, ukazana na wielu płaszczyznach, na wielowymiarowym tle historycznym, społecznym, rodzinnym i naukowym.

Celem artykułu jest ukazanie bogactwa źródeł do badań biografii wykorzystywanych przez autorów publikujących w czasopiśmie „Biografistyka Pedagogiczna”. Ze względu na bogactwo materiału ograniczymy się do źródeł archiwalnych, zgromadzonych w polskich i zagranicznych instytucjach przeznaczonych do ich przechowywania i udostępniania. W pierwszej części ukazano międzynarodowy kontekst badania biografii nauczycieli, pedagogów, twórców kultury i nauki oraz duchownych, wskazując na zagraniczne archiwa, z których czerpali badacze. Przedstawiono także polskie archiwa państwowe, archiwa instytucji i urzędów państwowych, archiwa Instytutu Pamięci Narodowej, uczelni wyższych, instytutów naukowych i różnych typów szkół, archiwa kościelne i kolekcje prywatne. W drugiej części zaś wskazano na typy dokumentów archiwalnych pochodzących z omawianych archiwów, a wykorzystanych w publikowanych artykułach. Pozwoliło to ukazać nie tylko różne typy archiwów, biblioteki, muzea, szkoły, instytucje kultury i zakłady pracy, w których można poszukiwać śladów osoby biografowanej, ale i bogactwo dokumentów. Uświadomiło także, że odkrywanie i badanie źródeł jest interesującym doświadczeniem dla badacza nie tylko w kontekście pogłębiania badanej biografii, ale także poznawania świata.

Wprowadzenie

Tematyka źródeł do badań biograficznych jest bardzo bogata, napisano na ten temat już naprawdę wiele. Mamy prace, które próbują tę problematykę zebrać w całość – dziesięć lat temu wyszła książka Danuty Lalak i Anety Ostaszewskiej (2016), na ten temat pisali także badacze zajmujący się historią (np.: Konarski 1963–2010; Suchcitz 2020; Gmurczyk-Wrońska 2007) lub literaturą (Pelc 1985; Stasiewicz 1990). Powstało też wiele artykułów przyczynkarskich, dotyczących źródeł zebranych w konkretnych miejscach, np. w Archiwach Biblioteki Polskiej POSK w Londynie (Pratt 2022; Starnawski 1966), archiwach wileńskich (Jędrychowska 2015) czy w Archiwum Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi (Stulczewski 2023). Mamy prace na temat źródeł do badań biograficznych pewnych grup społecznych, np. duchowieństwa parafialnego (Nowicki 2004), poszczególnych księży (Gołda, Tałuc 2020), liderów „Znaku” (Strzelecka 2021), kobiet w dwudziestoleciu międzywojennym (Dąbrowski 2024), Polaków za granicą (Smolorz 2012), mieszkańców poszczególnych regionów (Walczak-Niewiadomska 2022). Wiele na temat źródeł do badania losów, poglądów i koncepcji wychowawczych polskich pedagogów pisała Władysława Szulakiewicz (2003; 2017; 2018), pod której redakcją ukazała się praca *Badania biograficzne w pedagogice. Studia źródłowe i bibliograficzne* (Szulakiewicz 2015). Niekiedy badacze starali się wskazywać na pewien typ źródeł jako ciekawy materiał do badania biografii – np. Aneta Firlej-Buzon (2023) przedstawiła druki ulotne, Anna Penkała (2014) intercyzę małżeńską, Zbigniew Anusik i Małgorzata Karkocha (2025) testamenty staropolskie, a Maria Wierzbiak (2015) – listy.

Cały czas jednak kolejne pokolenia badaczy odkrywają nowe typy źródeł, nowe miejsca ich przechowywania czy nowatorskie sposoby ich analizy w kontekście badań biograficznych. Wielu z nich publikuje wyniki swoich prac na łamach „Biografistyki Pedagogicznej”. W artykule chciałbym się skoncentrować na tekstach, których autorzy korzystali ze źródeł archiwalnych, zgromadzonych nie tylko w polskich instytucjach przeznaczonych do przechowywania i udostępniania archiwaliów. Ze względu na ogrom materiału pominięto wydrukowane pamiętniki, kolekcje listów, kroniki, zbiory dokumentów, filmy, audycje radiowe i ekspozycje muzealne.

Kilka słów o czasopiśmie „Biografistyka Pedagogiczna”

Na wstępie w kilku słowach chciałbym przedstawić czasopismo „Biografistyka Pedagogiczna”. Wydawane jest ono od 2016 roku. Początkowo był to rocznik (t. 1 [2016]–4 [2019]), w latach 2020–2022 (t. 5–7) ukazały się po dwa numery, a w latach 2023–2024 (t. 8–9) po trzy. W 2025 roku (t. 10) opublikowano 4 numery. W sumie w tym okresie opublikowano na łamach czasopisma 436 artykułów naukowych, z których aż w 200 korzystano ze źródeł archiwalnych.

Do periodyku teksty przesyłają badacze reprezentujący różne dziedziny wiedzy (nauki społeczne, humanistyczne, teologiczne, a niekiedy nawet ścisłe), ale zajmujący się badaniem biografii, w ich aspektach pedagogicznych, edukacyjnych i wychowawczych. Na łamach czasopisma publikowane są szkice biograficzne, badania wykorzystujące metody biograficzne i autobiograficzne, materiały ukazujące dokumenty osobiste i źródła do badania biografii oraz sposoby ich analizy i edycji. W ubiegłym roku zaczęto wydawać numery tematyczne poświęcone poszczególnym typom źródeł wykorzystywanych do badania biografii. Na początek pokazano listy, które są „fenomenem edukacyjnym” (Dubas 2020: 88), ponieważ w ich strukturę „wpisuje się [...] stosunek wychowawczy, który opiera się na osobowej relacji pedagogicznej wyzwalającej twórczą aktywność jednostki” (Chęcińska 2025: 11). W kolejnych latach redakcja planuje tomy o pamiętnikach, dokumentach osobistych, a także źródłach wywołanych (wywiad narracyjny i *oral history*).

Archiwalia zagraniczne

Wiele lat temu na zajęciach z metodologii badań historycznych s. prof. Urszula Borkowska porównywała badanie biografii do prowadzenia śledztwa, podczas którego badacz musi być czujny, niczym detektyw, który zadaje mnóstwo pytań – sobie, źródłom, napotkanym ludziom – i poszukuje na nie odpowiedzi, podróżując do kolejnych archiwów w nadziei odkrycia nowych śladów działalności swojego bohatera, a odkrycia traktuje jako impuls do zadawania kolejnych pytań i weryfikowania tropów. W poszukiwaniu odpowiedzi na swoje pytania badacze biografii publikowanych w „Biografistyce Pedagogicznej” podróżowali nie tylko do archiwów znajdujących się

w Polsce, ale także w innych krajach. Archiwa zagraniczne wspomniane w artykułach przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Archiwa zagraniczne

Kraj	Miasto	Archiwa
Europa		
Białoruś	Mińsk	– Biblioteka Białoruskiej Akademii Nauk w Mińsku, Dział Rękopisów (Głogowska 2018)
		– Archiwum Państwowe Białorusi w Mińsku (Głogowska 2021)
		– Narodowe Archiwum Historyczne Białorusi w Mińsku (Samborska-Kukuć 2021 nr 2)
	Grodno	– Archiwum w Grodnie (Samborska-Kukuć 2020)
Chorwacja	Zagrzeb	– Archiwum chorwackiego leksykonu biograficznego (Rogić Musa 2018)
Francja	Paryż	– Biblioteka Polska w Paryżu (Lorens 2024)
Holandia	Amsterdam	– Muzeum Van Gogha w Amsterdamie (Materne 2025)
Litwa	Wilno	– Centralne Archiwum Państwowe Litwy w Wilnie (Głogowska 2019; Wereda 2022; Samborska-Kukuć 2021)
		– Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie (Głogowska 2021; Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023)
		– Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego, Wilno (Wereda 2022)
		– Biblioteka Wróblewskich Akademii Nauk Litwy (Wereda 2022)
Rosja	Petersburg	– Rosyjskie Państwowe Archiwum Historyczne w Sankt Petersburgu (Matus 2018)
Ukraina	Lwów	– Lwowskie Państwowe Archiwum Obwodowe, Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023)
		– Archiwum Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu im. Iwana Franki, Akta personalne (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023)
		– Archiwum Państwowe Województwa Lwowskiego (Rudenko 2018)
		– Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka, Dział rękopisów (Rudenko 2018)
	Łuck	– Państwowe Archiwum Obwodu Wołyńskiego w Łucku (Gołdyn 2022)
Wielka Brytania	Londyn	– Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie (Wolk 2017)
Włochy	Rzym	– Archiwum Austriackiego Instytutu Historycznego w Rzymie (Biliński 2023)
		– Archiwum Generalne Zgromadzenia Zmartwychwstańców w Rzymie (Czapla 2023; Gawlik 2023; Kardaś 2023)

Kraj	Miasto	Archiwa
Azja		
Izrael	Jerozolima	– Jad Waszem (Fetzki 2023; Rusiniak-Karwat 2023)
Ameryka Północna		
Stany Zjednoczone	Waszyngton	– United States Holocaust Memorial Museum (Fetzki 2023)
	Los Angeles	– Archiwum parafii Matki Bożej Jasnogórskiej w Los Angeles (Racinowski 2019)
Kanada	Winnipeg	– Archiwum Prowincjonalne Manitoby (Albański, Kowalski 2023) – Archiwum Parafii Ducha Świętego (The Holy Ghost Parish), Winnipeg (Albański, Kowalski 2023)
	Ottawa	– Archiwum Narodowe w Ottawie (Albański, Kowalski 2023)
Ameryka Południowa		
Argentyna	Buenos Aires	– Muzeum historyczne Sarmiento (Pielacińska, Seniów 2021)
	La Plata	– Biblioteka Legislatury Prowincji Buenos Aires (Pielacińska, Seniów 2021)

Źródło: opracowanie własne.

Archiwa państwowe

Poszukiwanie źródeł do badań biograficznych w Polsce autorzy prowadzili w różnych typach archiwów. Najczęściej korzystali z bogatej sieci archiwów państwowych, poczynając od Archiwum Głównego Akt Dawnych i Archiwum Akt Nowych po archiwa państwowe w wielu miastach i regionach. W tabeli 2 przedstawiono szczegółowo, z których archiwów i zbiorów korzystano.

Tabela 2. Archiwa państwowe wykorzystywane przez autorów artykułów publikowanych w czasopiśmie

Nazwa archiwum	Cytowane zespoły
Archiwum Akt Nowych	<ul style="list-style-type: none"> – Zarząd Centralny (w Łodzi) Państwowego Urzędu Repatriacyjnego (Głogowska 2017) – Ministerstwo Spraw Zagranicznych w Warszawie (Lewandowska 2019; Radziszewska 2025) – Ministerstwo Oświaty (Radziszewska 2024) – Opracowania. Czapów Czesław (Skusza 2021) – Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023) – Kancelaria Cywilna Prezydenta RP i Kancelaria Rady Państwa (Rzeczowska 2025)
Archiwum Główne Akt Dawnych	<ul style="list-style-type: none"> – Ministerstwo Wyznań i Oświaty (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023) – Wydział III (sprawy społeczne i szkolne) (1859–1918) (Fetzki 2023)
Archiwum Narodowe w Krakowie	<ul style="list-style-type: none"> – Dokumenty okręgu szkolnego (Nadolnik 2016) – Archiwum Młynowskie Chodkiewiczów (Żołądz-Strzelczyk 2023)
Archiwum Państwowe w Lublinie	<ul style="list-style-type: none"> – Kancelaria Marszałka Szlachty Guberni Lubelskiej (Partyka 2019) – Rada Szczegółowa Domu Schronienia w Lublinie (Partyka 2019) – Dziennik Praw Królestwa Polskiego (Partyka 2019) – Urząd Wojewódzki Lubelski, Wydział Społeczno-Polityczny (Jurczyszyn 2019) – Cerkwie prawosławne poświęcone na kościoły 1919–1939 (Jurczyszyn 2019) – Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin (Sabat 2022) – Teatr im. J. Osterwy w Lublinie (Stoch 2023, 2024)
Archiwum Państwowe w Opolu	<ul style="list-style-type: none"> – Komitet Miejski PZPR w Opolu, Komitet Wojewódzki PZPR w Opolu, Podstawowa Organizacja Partyjna PZPR przy Komendzie Miejskiej MO w Opolu, Urząd Wojewódzki w Opolu, Wojewódzki Komitet Frontu Jedności Narodu w Opolu (Bereszyński 2019)
Archiwum Państwowe w Warszawie	<ul style="list-style-type: none"> – Parafia ewangelicko-augsburska; Parafia rz.-kat. św. Aleksandra; Parafia św. Andrzeja; Parafia św. Jana (Samborska-Kukuć 2020) – Akta Stanu Cywilnego: parafii rzymskokatolickiej Narodzenia NMP w Warszawie (Leszno); parafii rzymskokatolickiej Najświętszego Zbawiciela w Warszawie; parafii rzymskokatolickiej Nawiedzenia NMP w Warszawie; parafii rzymskokatolickiej Matki Bożej Loretańskiej (Warszawa-Praga); parafii rzymskokatolickiej Przemienienia Pańskiego w Warszawie; parafii rzymskokatolickiej św. Andrzeja w Warszawie; parafii rzymskokatolickiej św. Krzyża w Warszawie; parafii rzymskokatolickiej św. Jana Chrzciciela w Warszawie (Stoch 2023, 2024) – Akt urodzenia Antoniego Żylbera (Fetzki 2023)
Archiwum Państwowe w Warszawie, Oddział w Mławie	<ul style="list-style-type: none"> – Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej Dąbrowa k. Mławy i Szydłowo, powiat mławski (Kućko 2023)

Nazwa archiwum	Cytowane zespoły
Archiwum Państwowe w Białymstoku	–Zespół PWRN w Białymstoku, t. II, Kuratorium Okręgu Szkolnego (Głogowska 2019) –Zespół PWRN w Białymstoku Kuratorium Okręgu Szkolnego, Państwowe Gimnazjum im. Anny z Sapiehów Jabłonowskiej w Białymstoku; Urząd Wojewódzki Białostocki; Archiwum Fundacji Generał Elżbiety Zawadzkiej; Archiwum Wojenne Służby Kobiet (Łopatecki, Piłaszewicz-Łopatecka 2023)
Archiwum Państwowe w Olsztynie	–Starostwo Powiatowe w Olsztynie, Katolicka Szkoła Polska (Powszechna) w Jarotach w Olsztynie, Urząd Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski (Lewandowska 2019) –Kuratorium Okręgu Szkolnego Olsztyńskiego w Olsztynie (Radziszewska 2024) –Inspektorat Szkolny w Olsztynie (Radziszewska 2024)
Archiwum Państwowe w Kielcach	–Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Zawierciu (Durka 2022) –Akta hipoteczne dóbr ziemskich powiatu miechowskiego (Lorens 2024)
Archiwum Państwowe w Łodzi	–Dyrekcja Szkolna w Łodzi (Durka 2022)
Archiwum Państwowe w Kaliszu	–Akta miasta Kalisza (Durka 2024)
Archiwum Państwowe w Poznaniu Oddział w Koninie	–Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej Tuliszków (Durka 2024)
Archiwum Państwowe w Poznaniu	–Katolicka Szkoła Społeczna w Poznaniu (Brenk 2022, 2024)
Archiwum Państwowe w Przemyślu	–Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego (Pelczar 2022) –Urząd Gminy w Tarnowcu (Pelczar 2022, 2024) –Szkoła Podstawowa w Pagorzynie 1905–1950, Szkoła Podstawowa w Jedliczu, Szkoła Podstawowa w Zarzeczcu, Szkoła Podstawowa w Głowience, Zespół Szkół w Dobrzechowie (Pelczar 2023, 2024)
Archiwum Państwowe w Katowicach	–Starostwo Powiatowe w Zawierciu (Durka 2022)
Archiwum Państwowe w Rzeszowie	–Szkoła Podstawowa w Świlczy (Pelczar 2023)
Archiwum Państwowe w Szczecinie	–Studium Nauczycielskie i im. K.I. Gałczyńskiego w Szczecinie (Król 2023)

Źródło: opracowanie własne.

Ciekawe materiały do badań biograficznych możemy znaleźć także w archiwach instytucji i urzędów państwowych: ministerstw, urzędów wojewódzkich, sądów i instytucji państwowych. Do tych archiwów autorzy cytowanych tekstów zaglądali jednak tylko dwa razy, przedstawia to tabela 3.

Tabela 3. Archiwa instytucji i urzędów państwowych

Nazwa archiwum	Cytowane zespoły
Archiwum Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych	– Dokumenty Otokar Rudke (Lewandowska, Szkamruk 2016)
Archiwum Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie	– Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie (Radziszewska 2024)

Źródło: opracowanie własne.

Wyjątkowym miejscem dla badacza biografii z XX wieku są archiwa Instytutu Pamięci Narodowej, w których gromadzi się, opracowuje, przechowuje i udostępnia materiały dotyczące losów Polaków oraz obywateli polskich innych narodowości z lat 1917–1990. Tu więc wiodą drogi tych, którzy badają biografie osób żyjących i działających pod okupacją niemiecką i sowiecką oraz w latach 1945–1990. Jak często cytowane były źródła pochodzące z nich, przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Instytut Pamięci Narodowej

Nazwa archiwum	Cytowane zespoły
Archiwum Instytutu Pamięci Narodowe w Warszawie	– Ministerstwo Spraw Wewnętrznych II, Włodzimierz Gruszczyński, Korespondencja (Skuza 2021) – Akta w sprawie karnej Władysława Nowickiego (Rzeczowska 2025) – Przebieg służby (pracy) [Juliana Urantówkij] (Bereszyński 2019) – Teczka Henryka Wendrowskiego, Teczka Czesława Krupowiesa, Dokumenty dotyczące Eligiusza Naszkowskiego (Bereszyński 2024)
Oddział w Białymstoku	– Pisma do Naczelnika Wydziału III-go WUBP w Olsztynie, Barczewo (Lewandowska, Szkamruk 2016)
Oddział w Krakowie	– Pogotowia Akcji Specjalnej NZW (Sabat 2016)
Oddział w Rzeszowie	– Charakterystyka nr 6-c bandy Narodowej Organizacji Wojskowej pod dowództwem Gajdy Tadeusza ps. „Tarzan” (Sabat 2016, 2017)
Oddział we Wrocławiu	– Akta Jerzego Kowalczyka (Bereszyński 2019) – Dokumenty dotyczące Eligiusza Naszkowskiego (Bereszyński 2024)

Źródło: opracowanie własne.

Archiwa uczelni wyższych, instytutów naukowych i różnych typów szkół

Zadaniem archiwów różnych typów szkół jest zabezpieczenie dokumentacji wytworzonej przez szkołę, materiałów dokumentujących najważniejsze dla szkoły czy uczelni wydarzenia, dokumentów zatrudnionych pracowników i uczniów/studentów, które przedstawiają ich osiągnięcia i ścieżki kariery. Z względu na specyfikę biografii, którymi szczególnie interesuje się biografistyka pedagogiczna, dokumenty z tych archiwów są bardzo często przywoływane w omawianym czasopiśmie. Ilustruje to tabela 5.

Tabela 5. Archiwa uniwersytetów i szkół wyższych

Nazwa archiwum	Cytowane zespoły
Archiwum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego	– Akta osobowe studentów; Akta pracownicze: Kunowska Maria (Skrzyniarz 2019) – Akta pracownicze: Zygmunt Bolesław Kukulski (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023)
Archiwum Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej	– Teczka personalna: Marian Stelmasik (Żukowska 2021) – Akta przewodu habilitacyjnego dr M. Łobockiego (1979–1977) oraz mianowania na stanowisko docenta (Wosik-Kawała, Zubrzycka-Maciąg 2022) – Akta osobowe Zofii Sękowskiej (Zubrzycka 2025)
Archiwum Uniwersytetu Warszawskiego	– Akta przewodu habilitacyjnego, Czapów Czesław (Skuza 2021)
Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego	– Teczki osobowe: Ludwik Chmaj; Stanisław Kobyłecki; Zygmunt Kukulski; Zygmunt Mysłakowski; Stefan Szuman; Spuścizna Stefana Szumana (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023) – Kubik Władysław (Bieś, Topij-Stempińska 2025)
Archiwum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	– Teczki profesorów (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023) – Akta osobowe Mariana Wachowskiego za lata 1922–1929, Akta osobowe, Wydział Humanistyczny (Brenk 2024) – Wydział Nauk Społecznych: Akta doktorskie Marii Węglińskiej, Akta habilitacyjne Marii Węglińskiej (Król 2023) – Akta osobowe Eugenii Horyńskiej (Gołdyn 2025)
Archiwum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu	– Wydział Humanistyczny, Akta studenckie i Akta doktorskie Z. Kowalskiego (Szulakiewicz 2024) – Spuścizna Tadeusza Czeżowskiego (Szulakiewicz 2025) – Spuścizna Krystyny Zielińskiej-Melkowskiej z lat 1946–2001 (Szady 2025)
Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego	– Akta doktorskie; Akta profesorskie (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023)

Nazwa archiwum	Cytowane zespoły
Archiwum Uniwersytetu Łódzkiego	– Stefan Baley (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023)
Archiwum Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie	– Teczki osobowe (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023)
Archiwum Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie	– Akta osobowe Z. Krygowskiej, Dokumentacja Wydziału Matematyczno-Fizycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie (Pawluśńska 2025)
APS Muzeum Marii Grzegorzewskiej	– Listy do Marii Grzegorzewskiej (Barnaś-Baran 2025)
Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego	– Akta osobowe pracowników: Maria Węglińska (Król 2023) – Dział Spraw Osobowych (Magiera 2023)
Archiwum Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie	– Teczki osobowe (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023) – Zakrzewska Janina –teczka osobowa (Durka 2024)
Archiwum Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie	– Akta Mariana Stelmasika z lat 1962–1997 (Żukowska 2018)
Archiwum Akademii Muzycznej w Krakowie	– Akta personalne Jana Hoffmana (Ceglarek 2021)

Źródło: opracowanie własne.

Dla autorów, którzy przygotowują biografie ludzi nauki, prowadzących badania w obrębie różnych dziedzin i dyscyplin, niezbędne staje się korzystanie z archiwów instytutów badawczych, naukowych czy edukacyjnych. Gromadzone są w nich dokumenty instytucji i komitetów, redakcji czasopism i wydawnictw oraz spuścizny uczonych. Bogate wykorzystanie tych zbiorów ukazuje tabela 6.

Tabela 6. Archiwa instytutów naukowych

Nazwa archiwum	Cytowane zespoły
Żydowski Instytut Historyczny	– Dział genealogiczny (Chodubski 2016) – Zbiór pamiętników Żydów ocalałych z Zagłady (Rusiniak-Karwat 2023)
Archiwum Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu	– Zespół akt prof. S. Wierczyńskiego (Gołda 2020)
Instytut Sztuki PAN	– Zbiory Specjalne (Nitka 2023)
Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie	– Zbiory specjalne, zespół Bund Deutscher Osten (Lewandowska 2019) – Zbiory Specjalne (Radziszewska 2024)

Nazwa archiwum	Cytowane zespoły
Wojskowe Biuro Historyczne – Centralne Archiwum Wojskowe	<ul style="list-style-type: none"> – Epizody bojowe z walk oddziałów partyzanckich na Lubelszczyźnie (Sabat 2022) – Kolekcja Akt Personalnych i Odznaczeniowych (Durka 2022, 2024; Fetzki 2021; Cybulska 2023) – Dokumenty Antoniego Zylbera (Fetzki 2023)
Archiwum PAN w Warszawie	<ul style="list-style-type: none"> – Materiały Ludwika Chmaja; Materiały Mieczysława Kreutzera, Materiały Mariana Massoniusa, Materiały Bogdana Nawroczyńskiego; Materiały Bogdana Suchodolskiego (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023)
Archiwum PAN i PAU w Krakowie	<ul style="list-style-type: none"> – Akta członków PAU (Antoni Danysz) (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023) – Materiały Stefana Szumana (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023) – Materiały do dziejów Towarzystwa Szkoły Ludowej 1891–1939 (Wątor 2023) – Dokumenty Franciszka Salezego Gawrońskiego (Lorens 2024) – Sprawozdania z posiedzeń, Wydział Matematyczno-Przyrodniczy (Kućko 2023)
Archiwum Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina	<ul style="list-style-type: none"> – Archiwum prof. Jana Hoffmana (Ceglarek 2021)

Źródło: opracowanie własne.

W kontekście edukacji, zdobywania szeroko pojętej wiedzy, rekonstruowania biografii uczniów i nauczycieli niezwykle zbiory posiadają archiwa działających szkół¹. Na łamach „Biografistyki Pedagogicznej” obficie cytowali je: Izabela Nadolnik (2016), Edyta Żebrowska (2017), Anna Żukowska (2018), ks. Janusz Miąso (2021) i Jarosław Durka (2022).

Archiwa kościelne

Archiwa kościelne możemy podzielić ze względu na kościelną organizację na diecezjalne i zakonne (żeńskie i męskie). Archiwa diecezjalne obejmują m.in. zbiory dokumentów biskupich, konsystorskich, kapituł katedralnych i kolegiackich, dokumenty parafialne, dekanalne, w tym dokumenty duchownych podległych tym jednostkom. Natomiast archiwa zakonne obejmowały archiwa klasztorne,

¹ Dokumentacja zamykanych szkół jest przekazywana do regionalnego archiwum państwowego.

provincialne oraz generalne, a więc kroniki klasztorne, dokumentację osobową oraz twórczość zakonników i zakonnice. Jak bardzo ciekawe są to materiały dla badaczy biografii ilustruje tabela nr 7.

Tabela 7. Archiwa kościelne

Nazwa archiwum	Cytowane zespoły
Archiwum Archidiecezjalne w Gnieźnie	– Archiwum Konsystorza Generalnego; Archiwum Kapituły Metropolitalnej (Jabłońska 2016)
Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu	– Katolicka Szkoła Społeczna w Poznaniu, Konsystorz Arcybiskupi (Brenk 2022, 2024)
Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach	– Spuścizna ks. Wincentego Myszora (Gołda 2022; Tałuc, Gołda 2025) – Kancelaria Biskupa Adamskiego (Brenk 2024)
Archiwum Archidiecezjalne w Warszawie	– Księgi metrykalne parafii rzymskokatolickiej św. Aleksandra w Warszawie, Księgi metrykalne parafii rzymskokatolickiej Przemienienia Pańskiego w Warszawie, Księgi metrykalne parafii rzymskokatolickiej Wszystkich Świętych w Warszawie (Stoch 2023)
Archiwum Archidiecezjalne Lubelskie	– Akta i rozporządzenia dotyczące domów schronień dla starców i kalek 1845–1924 (Partyka 2019) – 500-letni jubileusz Unii Florenckiej (Jurczyszyn 2019)
Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu	– Lustracja generalna m. Radymna <i>cum affinentis</i> do biskupstwa przemyskiego należących A.D. 1746 rozpoczęta (Pelczar 2022)
Archiwum Archidiecezjalne w Łodzi	– Katolicka Szkoła Społeczna (Brenk 2024)
Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza	– Akta personalne księży (Durka 2022)
Archiwum Archidiecezji Krakowskiej	– Archiwum abp. Eugeniusza Baziaka (Król 2022)
Archiwum Archidiecezji Łódzkiej	– Klub b. Więźniarek Obozów Hitlerowskich do Kongregacji do Spraw Kanonizacyjnych, 1 maja 1989 (Olearczyk 2023)
Archiwum Diecezjalne w Płocku	– Zyck/parafia rzymskokatolicka (Samborska-Kukuć 2020)
Archiwum Archidiecezji Lwowskiej w Krakowie	– Akta konsystorskie (Gawlik 2023)
Archiwum Diecezji Tarnowskiej	– Wizytacje i sprawozdania szkół średnich, Wizytacje i sprawozdania dekanatów brzeskiego i radłowskiego, Sprawozdania dekanalne wizytatorów z wizytacji katechetycznych za lata 1957–1960 (Nadolnik 2016) – Teczka: Ks. Jan Bąba (Skrzydłewska 2023) – Bp Stepa Jan Piotr. Akta personalne (Juško 2025)

Nazwa archiwum	Cytowane zespoły
Akta parafii	<ul style="list-style-type: none"> – Archiwum parafii Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Bielsku Podlaskim (Matus 2018) – Archiwum parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Łodzi, Księga ochrzczonych (Olearczyk 2023) – Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Pilicy (Olearczyk 2024)
Archiwa zakonne	<ul style="list-style-type: none"> – Archiwum Zgromadzenia Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej w Jabłonowie Pomorskim (Gołdyn 2016) – Archiwum Sióstr Norbertanek w Imbramowicach (Skrzydłewska 2017, 2020) – Archiwum Sióstr Elżbietanek w Poznaniu (Gołdyn 2016) – Archiwum SS. Niepokalanego Poczęcia NMP w Szymanowie (Ślaska, Fetzki 2016; Lusek 2019, 2020; Działkowska 2025) – Archiwum Polskiej Prowincji Zmartwychwstańców w Krakowie (Gawlik 2023) – Archiwum Franciszkanek Służebnic Krzyża w Laskach (Fetzki 2022; Łobacz 2018) – Archiwum Główne Sióstr Zmartwychwstańek w Kętach (Gawlik 2023) – Archiwum Główne Służebniczek Dębickich w Dębicy (Gniza i in. 2018) – Archiwum Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Krakowie na Stradomiu (Kostkiewicz 2019) – Archiwum Polskiej Prowincji Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Krakowie (Godek 2021) – Archiwum Sióstr Dominikanek w Krakowie (Olearczyk 2024) – Archiwum Główne Służebnic Najśw. Serca Jezusowego w Krakowie (Kupczewska 2025) – Archiwum Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego w Krakowie (Bieś, Topij-Stempińska 2025) – Archiwum i Biblioteka Karmelitanek Bosych w Krakowie (Nowicka-Struska 2024)

Źródło: opracowanie własne.

Zbiory specjalne w bibliotekach

Wiele bibliotek poza książkami, które najczęściej są tam gromadzone i udostępniane, zbiera materiały o wysokiej wartości historycznej, naukowej lub artystycznej, takie jak m.in. rękopisy, autografy, listy, dzienniki, dokumenty życia społecznego, ulotki, zaproszenia, programy, dyplomy, wycinki prasowe, fotografie, negatywy, przezroczka, grafiki, pocztówki, a także prace doktorskie czy pamiętki po pisarzach. Dzięki tym zbiorom są one bogatym źródłem informacji dla badacza biografii, co ilustruje tabela 8.

Tabela 8. Zbiory specjalne w bibliotekach

Nazwa biblioteki	Dział	Cytowane zespoły
Biblioteka Jagiellońska	Dział Starych Druków	– Korespondencja Józefa Ignacego Kraszewskiego (Chodubski 2016)
	Oddział Zbiorów Specjalnych	– Spuścizna prof. Adolfa Chybińskiego (Godek 2021)
		– Niepublikowane pamiętniki (Nawrot-Borowska, Wałęga 2023)
		– Listy Muczkowskiego (Biliński 2023)
		– W.K. Stattler (Nitka 2013) – Polski Komitet Ratunkowy Dzieci Dalekiego Wschodu (Szady 2024)
Biblioteka Narodowa	Dział Starych Druków	– Materiały dotyczące Antoniego F. Ossendowskiego (Drozd 2018) – Zbiór Ikonografii (Ceglarek 2021) – Fotografie ze zbiorów Michała Pawlikowskiego (Wątor 2023) – Bogusławski Aleksander (Cybulska 2023)
Biblioteka Czartoryskich		– Walerian Kalinka. Listy (Biliński 2023)
Biblioteka Śląska	Biblioteka Teatru Lwowskiego	– Repertuary (Stoch 2023, 2024)
Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu	Dział Rękopisów	– Archiwum Bogdana Suchodolskiego. Papiery osobiste (Przeniosło, Przeniosło, Kosno 2023) – Korespondencja Mieczysława Darowskiego ojca i Mieczysława Darowskiego syna (Lorens 2024)
Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy	Dział Starych Druków i Rękopisów	– Listy Jadwigi Dawidowej do męża (Muszczyńska 2017)
Biblioteka im. Zielińskich w Płocku	Dział Starych Druków	– Materiały Mariana Smoleńskiego; Materiały ks. Juliana Smoleńskiego (Chodubski 2018)
Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie	Dział Zbiorów Specjalnych. Sekcja Rękopisów	– Listy Stanisława Buczyńskiego (Król 2025)
Książnica Pedagogiczna im. A. Parczewskiego w Kaliszu		– Kolekcja rodziny Wiłkomirskich (Celer 2025)
Główna Biblioteka Lekarska		– Materiały Józefa Jakóbkiewicza (Szady 2024)
Biblioteka Uniwersytecka KUL	Oddział Zbiorów Specjalnych	– Materiały i papiery osobiste dr. Zygmunta Klukowskiego z lat 1914–1959 (Bednarz-Grzybek 2025)

Nazwa biblioteki	Dział	Cytowane zespoły
Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego		– Akta Józefa Jakóbkiewicza (Szady 2024)
Biblioteka Kurii Diecezji Rzeszowskiej		– Tabela służbowa ks. Walentego Bala (Miąso 2025)

Źródło: opracowanie własne.

Dokumenty pisane w zbiorach muzealnych

Podobne typy dokumentów niezwykle ciekawych dla badaczy biografii gromadzą muzea, zarówno te biograficzne, jak i regionalne, muzea miast, stowarzyszeń, związków, a nawet muzea diecezjalne. Badacze publikujący w „Biografistyce Pedagogicznej” korzystali ze zbiorów przedstawionych w tabeli 9.

Tabela 9. Dokumenty archiwalne w muzeach

Muzeum Narodowe w Krakowie	– Zbiory Domu Jana Matejki (Abrożkiewicz-Kłak 2016) – W. K. Stattler (Nitka 2013)
Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie	– Wspomnienia z Warmii 1930–1939, rękopisy; Dokumenty dotyczące szkoły w Jarotach (Lewandowska 2019)
Archiwum Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie	– Kolekcja archiwalna prof. Jana Hoffmana (Ceglarek 2021)
Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau	– HygienelInstitute (Olearczyk 2023)
Archiwum Muzeum Gross-Rosen	– Jadłospis (Sula 2017)
Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola	– Listy Eugenii Horyńskiej (Goldyn 2025)
Muzeum Harcerstwa	– Relacja o Drużynie Harcerskiej we Władystoku 1917–1918, Harcerstwo poza granicami Kraju 1917–1939 (Charbin) (Szady 2024) – Hm. Janina Bartkiewicz, Hm. Zofia Florczak – korespondencja (Szady 2025)
Archiwum Muzeum Diecezji w Tarnowie	– Ks. Jan Bąba (Skrzydłowska 2023)

Źródło: opracowanie własne.

Kolekcje prywatne

Niezwykle cenne dla badacza biografii zbiory dokumentów znajdują się często w zasobach prywatnych: w siedzibach fundacji, stowarzyszeń czy osób zainteresowanych historią regionu, rodziny, a nawet badaczy zajmujących się jakąś dziedziną wiedzy. Na łamach przedstawianego czasopisma autorzy artykułów cytowali zbiory z Archiwum Stowarzyszenia „Misja Pojednania” (Lewandowska 2022), z Fundacji Generał Elżbiety Zawadzkiej, Archiwum i Muzeum Pomorskiego Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek (Szady 2025), z Archiwum Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach (Fetzki 2022; Łobacz 2018). Wielu badaczy korzystało ze zbiorów rodzin: np. Rudke i Sługockich (Lewandowska, Szkamruk 2016), Nadrowskich (Durka 2022), Bronisławy Zapotocznej (Kocurek 2019), Haliny Bogaczyk (Sula 2017), Agnieszki Gadzińskiej-Kity i Ewy Wójcik (Boguszewska 2022), Marka Michalaka (Solak 2022), Barbary Tomanek (Król 2022), ks. prałata Bogusława Bijaka (Bijak 2017), Johannesesa Gehrmanna (Lewandowska 2022), Anny Majewskiej-Rau (Durka 2024), Stanisława Konopki (Czyżewska 2023), Janiny i Jana Stachników (Kabacińska-Łuczak 2025), Haliny Bogaczyk (Sabat 2017).

Zdarzało się, że badacze cytowali materiały pochodzące w ich własnych zbiorów, zgromadzonych przez lata badań, kwerend i spotkań z osobami, które przekazywały dokumenty zgromadzone „dla potomności”, lub wytworzone przez lata swojej pracy i działalności społecznej. W artykułach zebrane przez siebie archiwalia wspominali: Tymoteusz Król (2022), Oleh Rudenko (2020) czy Dorota Bis, która wykorzystywała za zgodą badaczki materiały prywatne Aliny Rynio (Bis 2025).

Typy dokumentów archiwalnych omawianych na łamach „Biografistyki Pedagogicznej”

Na łamach czasopisma „Biografistyka Pedagogiczna” znajdujemy wzmianki o różnych typach dotychczas niepublikowanych źródeł pisanych. Ze względu na strukturę i ograniczenia artykułu nie będziemy ich tu omawiać szczegółowo, wymagałoby to odrębnego

opracowania. Zasygnalizujemy tylko w skrócie, jakie typy archiwaliów badacze biografii cytowali najczęściej, wskazując na instytucje, przez które te dokumenty zostały wytworzone. Zostaną one ukazane w trzech tabelach. W tabeli 10 przedstawimy typy dokumentów państwowych i urzędowych najczęściej wykorzystywanych w badaniach biograficznych w czasopiśmie; w tabeli 11 – dokumenty instytucji naukowych i edukacyjnych, a w 12 – dokumenty związane z Kościołem, biografiami duchownych i członków zakonów.

Tabela 10. Dokumenty państwowe i urzędowe

Dokumenty ministerstw	Dokumenty dotyczące powstania instytucji, funkcjonowania urzędów i ich pracowników i współpracowników, nominacje, pozbawianie funkcji, odznaczenia i nagrody, działalność, przebieg kariery, przemówienia, wystąpienia ministrów, stenogramy z posiedzeń, listy obecności, księgi obrotu kancelaryjnego.
Dokumenty urzędów bezpieczeństwa	Dokumenty dotyczące funkcjonowania urzędników ministerstw i urzędów wojewódzkich, miejskich, starostw, dokumenty pracowników urzędów bezpieczeństwa, protokoły przesłuchań świadków, materiały operacyjne spraw ministerstw, spraw operacyjnych prowadzonych przez urzędy bezpieczeństwa (sprawozdania z inwigilacji, obserwacji, aresztowań, przesłuchań, listy, zdjęcia, stenogramy rozmów), dokumenty procesowe, korespondencja w sprawie osadzonych oraz z nimi, dokumenty urzędów bezpieczeństwa (IPN).
Dokumenty urzędowe	Dokumenty dotyczące powołania bądź likwidacji instytucji, świadectwa urodzin, akty ślubów, zgonów, rozwodów; akty notarialne, akty własności, interczyzy, świadectwa zakupu nieruchomości.
Dokumenty wytworzone przez zakłady pracy, wojsko, milicję, związki zawodowe i różne stowarzyszenia	Przemówienie z różnych okazji i rocznic, dokumenty rocznic i jubileuszów, dokumenty partii politycznych (listy członków, sprawozdania z działalności), dokumenty milicji, listy obecności uczestników szkoleń, wycieczek, uczestników polowań; pisma związku łowieckiego, świadectwa pracy, nominacje, pozbawianie funkcji, odznaczenia, nagrody, nagany, działalność, przebieg kariery.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 11. Dokumenty instytucji naukowych i edukacyjnych

Różne typy szkół	Dzienniki lekcyjne, dokumenty uczniów, teczki nauczycieli (świadectwa pracy, listy, programy, zdjęcia), kroniki szkolne, protokoły rad pedagogicznych, świadectwa, wizytacje i sprawozdania szkół, księgi protokołów rad pedagogicznych, zdjęcia – portrety klas, uczniów, nauczycieli, zdjęcia z uroczystości szkolnych; protokoły z posiedzenia Rady Profesorów.
Uczelnie wyższe i instytucje naukowe	Wykazy studentów, absolwentów, dokumenty dotyczące procesów doktoryzowania, habilitacji, teczki pracowników, spuścizny po pracownikach, darczyńcach.
Nieformalne ośrodki zdobywania wiedzy, ośrodki kulturalne	Dokumenty z kursów, szkoleń, szkół prywatnych, związków strzeleckich i sokolich, tajne szkolnictwo.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 12. Źródła kościelne

Urzędowe	Funkcjonowanie kościołów, parafii i zakonów, księgi rachunkowe, wizytacje, historie kościołów i parafii, księgi konsystorzy, księgi profesji, katalogi zmarłych duchownych, świadectwa darowizn, Dyrektorium Zgromadzeń; sprawozdania dekanalne wizytatorów z wizytacji katechetycznych; dokumenty dotyczące jubileuszy (ogłoszenia, przebieg, sprawozdania, uczestnicy); dokumenty duchownych (parafialne, nominacje, stanowiska).
Zakonne	Dokumenty dotyczące duchownych i zakonników: zapiski osób duchownych i sióstr zakonnych spisywane przez nich samych lub osoby bliskie, zapiski religijne, zdjęcia osobiste – portrety pojedynczych osób i zbiorowe, dzienniki, listy prywatne i urzędowe, mowy żałobne, pamiętniki, dzienniki z podróży, pielgrzymek i misji, notatki osobiste pisane na życzenie przewodników duchownych, listy do członków zgromadzenia, rodziny, znajomych, testamenty, pisane utwory, księgi profesji, kroniki.
Parafialne	Akta parafii, dokumenty erekcyjne, świadectwa budowy, poświęcenia, darowizny, wykazy duchownych, opisy i zdjęcia z uroczystości i jubileuszy; księgi narodzin, ślubów, zgonów, świadectwa chrztów, bierzmowania, dokumenty dotyczące innych sakramentów .

Źródło: opracowanie własne.

Interesujące typy dokumentów odkrywamy w zbiorach rodzinnych i spuściznach przekazywanych do archiwów, bibliotek lub muzeów. Znajdują się tam życiorysy, wspomnienia, wyznania, dzienniki, pamiętniki, autobiografie, listy, niekiedy wiadomości z więzień, stałagów lub obozów, dzienniki wojenne, autobiografie i dzienniki duchowe, zarówno duchownych oraz sióstr zakonnych, jak i osób świeckich.

Przedstawiane źródła obecne są w „Biografistyce Pedagogicznej” na dwa sposoby: 1) jako źródła do odkrywania aspektów badanych biografii, a także 2) bywają tematem artykułów, których autorzy starają się przedstawić czyjąś spuściznę, zgromadzone lub odkryte podczas badań dokumenty, wytłumaczyć, jak tworzenie danego źródła (spisywanie autobiografii, prowadzenie korespondencji) wpływało na rozwój danej osoby.

Zakończenie

Wykorzystanie źródeł archiwalnych pozwala pogłębić prowadzone przez biografę badania na temat konkretnych osób, dlatego badacze starają się poszukiwać nowych, dotychczas niewykorzystanych dokumentów, penetrując kolejne instytucje (różne typy archiwów, biblioteki, muzea, szkoły, instytucje kultury i zakłady pracy), z którymi związany był ich bohater. Stawiając pytanie o losy badanego i starając się uzyskać odpowiedzi na nie, docierają do miejsc „oczywistych”, do których szlaki przetarło wielu badaczy przed nimi, ale odkrywają też tropy, których nikt wcześniej nie badał i docierają do miejsc nieodkrytych. Dlatego w zasięgu badaczy piszących w „Biografistyce Pedagogicznej” znalazły się archiwa polskie, ale też działające poza jej granicami, a w nich dokumenty już badane i takie, których wcześniej nikt nie widział i nie cytował. Wielu z nich, czytając nawet znane i już analizowane źródła, odkryło w nich nowe treści, dostrzegło niezauważane aspekty, a czasami odczytywało znane fakty w nowym świetle. Odkrywanie i badanie źródeł rękopiśmiennych, czasami zakurzonych czy trudnych do odczytania, jest więc niezwykle interesującym doświadczeniem dla badacza nie tylko w kontekście pogłębiania badanej biografii, ale także poznawania świata, a niekiedy samego siebie.

Bibliografia

- Albański E., Kowalski M. (2023). *Bracia Kulawi i budowanie kompletności instytucjonalnej imigrantów polskich w Manitobie 1898–1905*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 1, s. 421–437, DOI: 10.36578/BP.2023.08.26

- Anusik Z., Karkocha M. (2025). *Staropolskie testamenty jako źródło do badań biograficznych. Studium przypadku*, „Przegląd Nauk Historycznych”, t. 24, nr 1, s. 39–55, DOI: 10.18778/1644-857X.24.01.02
- Barnaś-Baran E. (2025). „Drogię Pani zawdzięczam wszystko”. *Maria Grzegorzewska w świetle listów nauczycieli*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 3, s. 203–232, DOI: 10.36578/BP.2025.10.53
- Bednarz-Grzybek R. (2025). *Wychowanie zdrowotne w ujęciu dra Zygmunta Klukowskiego*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 4, s. 11–29, DOI: 10.36578/BP.2025.10.74.
- Bereszyński Z. (2019). *Biografistyka w służbie edukacji obywatelskiej społeczeństwa. Szanse i zagrożenia na przykładzie wybranych postaci z historii Opola w okresie PRL*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 4, nr 1, s. 261–285, DOI: 10.36578/BP.2019.04.01
- Bereszyński Z. (2024). *Uwiedzeni przez „bezpiekę”. Punkty zwrotne w biografii na przykładzie wybranych postaci ze środowiska komunistycznego aparatu bezpieczeństwa*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 9, nr 2, s. 421–446, DOI: 10.36578/BP.2024.09.31
- Bieś A.P., Topij-Stempińska B. (2025). *Ojciec prof. Władysław Kubik SJ – katechetyk i pedagog religii*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 1, s. 191–212, DOI: 10.36578/BP.2025.10.27
- Bijak P. (2017). *Ks. prałat Bogusław Bijak (1930–2011) – duszpasterz i wychowawca*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 2, nr 1, s. 239–260, DOI: 10.36578/BP.2017.02.15
- Biliński P. (2023). *Ksiądz Walerian Kalinka – zmartwychwstaniec, historyk, emigrant*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 3, s. 7–28, DOI: 10.36578/BP.2023.08.67
- Bis D. (2025). *List jako wspólnota doświadczeń: Na przykładzie listów księdza Mieczysława Brzozowskiego do Aliny Rynio*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 3, s. 579–602, DOI: 10.36578/BP.2025.10.51
- Boguszewska A. (2022). *Artysta – nauczyciel w działaniach z młodzieżą niepełnosprawną. Przyczynek do biografii*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 7, nr 1, s. 263–288, DOI: 10.36578/BP.2022.07.06
- Brenk M. (2022). *Ks. Edward Kozłowski (1888–1940) – działacz społeczny, dyrektor Katolickiej Szkoły Społecznej w Poznaniu*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 7, nr 1, s. 213–234, DOI: 10.36578/BP.2022.07.01
- Brenk M. (2024). *Działalność naukowa i dydaktyczna Mariana Wachowskiego (1903–1970) w okresie międzywojennym na Uniwersytecie Poznańskim oraz w Katolickiej Szkole Społecznej w Poznaniu*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 9, nr 3, s. 33–54, DOI: 10.36578/BP.2024.09.54
- Ceglarek M. (2021). *Materialne ślady pedagogicznej działalności prof. Jana Hoffmana w zbiorach archiwalnych Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 6, nr 1, s. 595–613, DOI: 10.36578/BP.2021.06.11

- Celer B. (2025). *Wilkomirscy w listach. Pedagogiczne idee Kazimierza Wilkomirskiego w świetle korespondencji rodzinnej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 3, s. 461–507, DOI: 10.36578/BP.2025.10.47
- Chęcińska U. (2025). *O liście, pedagogice epistolarnej i wychowaniu na dobrach kultury. Refleksja wprowadzająca*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 3, s. 11–17, DOI: 10.36578/bp.2025.10.71
- Chodubski A. (2016). *Konteksty biografii pogranicza. Polacy na Kaukazie w XIX i XX wieku*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 1, nr 1, s. 55–70, DOI: 10.36578/BP.2016.01.03
- Chodubski A. (2018). *Wielowymiarowość postaw patriotycznych. Przykład rodziny Smoleńskich z Grabienic Małych z drugiej połowy XIX i początku XX wieku*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 3, nr 1, s. 15–30, DOI: 10.36578/BP.2018.03.02
- Cybulska K. (2023). *Udział w strajku szkolnym w świetle indywidualnego doświadczenia biograficznego młodzieży urodzonej pod koniec XIX wieku*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 1, s. 353–368, DOI: 10.36578/BP.2023.08.19
- Czapla B. (2023). *Kontakty Antoniego Patka ze zmarłychwstańcami*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 3, s. 53–62, DOI: 10.36578/bp.2023.08.69
- Czyżewska M.M. (2023). *Pan Podstoli Tomaszowicz – rekonstrukcja biografii Romana Konopki herbu Nowina*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 1, s. 251–275, DOI: 10.36578/BP.2023.08.18
- Dąbrowski A.G. (2024). *Kobiety znane i mniej znane. Źródła do badań biograficznych roli kobiet w historii Polski po 1918 r. w zasobie Archiwum Akt Nowych w Warszawie. Krótka charakterystyka i wybrane przykłady*, [w:] V. Urbaniak (red.), „*Educare necesse est*”. *Kobieta w społeczeństwie od średniowiecza do końca XX w. Przykłady dobrych praktyk edukacyjnych*, Warszawa: Archiwum Państwowe w Warszawie – Wydawnictwo DiG, s. 57–75.
- Drozd A. (2018). *Tajemnice literata. Antoni Ferdynand Ossendowski a Polska*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 3, nr 1, s. 155–166, DOI: 10.36578/BP.2018.03.11
- Dubas E. (2020). *Wstęp. Wprowadzenie do problematyki tomu*, [w:] E. Dubas, A. Słowik (red.), *W stulecie metody biograficznej. Refleksje i przykłady badań z perspektywy polsko-frankofońskiej* (Biografia i Badanie Biografii, t. 7), Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, s. 7–9.
- Durka J. (2022). *Myszków jako miejsce realizacji ścieżki zawodowej i społecznej Franciszka Nadrowskiego*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 7, nr 2, s. 267–287, DOI: 10.36578/BP.2022.07.35
- Durka J. (2024). *Pierwsza wojna światowa i walki o granice II Rzeczypospolitej jako czas przełomu w życiu Stefanii i Janiny Zakrzewskich – kaliskich działaczek społecznych i patriotycznych*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 9, nr 1, s. 339–418, DOI: 10.36578/BP.2024.09.12

- Dziaczkowska L. (2025). *Listy edukacyjne bł. Marceliny Darowskiej (1827–1911)*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 3, s. 387–413, DOI: 10.36578/BP.2025.10.70
- Fetzki T. (2021). *Mniej znane oblicze „Starego Doktora”. Wkład Janusza Korczaka w powstanie polskiej pedagogiki osób z niepełnosprawnością intelektualną*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 6, nr 1, s. 91–115, DOI: 10.36578/BP.2021.06.10
- Fetzki T. (2022). *Dziela nas zaledwie poglądy. Rzecz o współpracy Marii Grzegorzewskiej i Elżbiety Róży Czackiej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 7, nr 2, s. 389–407, DOI: 10.36578/BP.2022.07.47
- Fetzki T. (2023). *Rola Doroty Zylberowej (1865–1932) w rozwoju polskiej pedagogiki specjalnej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 1, s. 305–329, DOI: 10.36578/BP.2023.08.17
- Firlej-Buzon A. (2023). *Druki ulotne i okolicznościowe jako źródła do badań biograficznych na przykładzie zbioru kolekcji śląskiej Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego*, [w:] B. Celer (red.), *Biografistyka w perspektywie regionalnej*, Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, s. 353–367.
- Gawlik M. (2023). *Z Zimna do Rzymu – krótka opowieść o życiu zmarłych-wstańca ks. Waleriana Damazego Przewłockiego*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 3, s. 73–94, DOI: 10.36578/BP.2023.08.83
- Głogowska H. (2018). *Księża Białorusini w II Rzeczypospolitej – patriotyci czy nacjonalści?*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 3, nr 1, s. 85–100, DOI: 10.36578/BP.2018.03.06
- Głogowska H. (2019). *Liceum Ogólnokształcące w Michałowie (1947–2017) – szkoła średnia na pograniczu polsko-białoruskim w biografjach nauczycieli i uczniów*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 4, nr 1, s. 323–355, DOI: 10.36578/BP.2019.04.20
- Głogowska H. (2021). *Teodor Iłjaszewicz (1910–1948). Między biografią poety i działacza narodowego a pedagoga*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 6, nr 2, s. 475–494, DOI: 10.36578/BP.2021.06.41
- Gmurczyk-Wrońska M. (2007). *Stanisław Patek – szkic do biografii. Stan badań, źródła, problemy badawcze*, „Dzieje Najnowsze”, t. 39, nr 3, s. 3–25.
- Gniza B., Gózdź D., Nowosad N., Trubacz P., Weremczuk R. (2018). *Fragment „Nizin Nadoralańskich” Edmunda Bojanowskiego*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 3, nr 1, s. 293–306, DOI: 10.36578/BP.2018.03.22
- Godek A.E. (2021). *Działalność dydaktyczna ks. Hieronima Feichta CM w Państwowym Konserwatorium Muzycznym w Warszawie w latach 1930–1932*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 6, nr 2, s. 429–449, DOI: 10.36578/BP.2021.06.08
- Gołda A. (2020). *Działalność dydaktyczna Stefana Vrtela-Wierczyńskiego na Uniwersytecie Poznańskim w II Rzeczypospolitej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 5, nr 2, s. 55–75, DOI: 10.36578/BP.2020.05.13

- Gołda A. (2022). *Habilitacja ks. Profesora Wincentego Myszora na podstawie dokumentacji Archiwum Archidiecezjalnego w Katowicach*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 7, nr 1, s. 83–105, DOI: 10.36578/BP.2022.07.05
- Gołda A., Tałuć K. (2020). *Materiały źródłowe do biografii naukowej ks. prof. Wincentego Myszora (katalog z opracowaniem)*, Katowice: Księgarnia św. Jacka.
- Gołdyn P. (2016). *Kilka słów o spotkaniu świętości i nierządu w przestrzeni biograficznej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 1, nr 1, s. 152–162, DOI: 10.36578/BP.2016.01.09
- Gołdyn P. (2022). *Wołyn jako miejsce szczególne w biografjach nauczycieli dwudziestolecia międzywojennego. Zarys problemu*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 7, nr 2, s. 309–328, DOI: 10.36578/BP.2022.07.43
- Gołdyn P. (2025). *Życie zawodowe i prywatne nauczycielki Eugenii Horyńskiej. W świetle jej korespondencji własnej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 3, s. 315–339, DOI: 10.36578/BP.2025.10.46
- Jabłońska A. (2016). *Pogardzany i niezbędny – paradoks staropolskiego żebraka*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 1, nr 1, s. 133–150, DOI: 10.36578/BP.2016.01.08
- Jędrzychowska B. (2015). *Wileńskie źródła do badań biograficznych: (I połowa XIX wieku)*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Pedagogika”, nr 31, s. 53–66, DOI: 10.12775/AUNC_PED.2015.003
- Jurczyszyn M. (2019). *Henryk Przeździecki – propagator unii w Polsce*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 4, nr 1, s. 235–260, DOI: 10.36578/BP.2019.04.05
- Juśko P. (2025). *Listy pasterskie biskupa Jana Stepy o wychowaniu młodzieży*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 3, s. 415–441, DOI: 10.36578/BP.2025.10.49
- Kabacińska-Łuczak K. (2025). *Kartki z życia małżeństwa nauczycieli galicyjskich szkół ludowych w świetle korespondencji z lat 1904–1919 Janiny i Jana Stachników*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 3, s. 145–180, DOI: 10.36578/BP.2025.10.60
- Kardaś A. (2023). *Hieronim Kajsiewicz – dom, marzenia, powołanie*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 3, s. 119–140, DOI: 10.36578/BP.2023.08.75
- Kłak-Ambrożkiewicz M. (2016). *Oto patrzcie, jaki ja byłem i co było we mnie – Jan Matejko*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 1, nr 1, s. 233–248, DOI: 10.36578/BP.2016.01.14
- Kocurek D. (2019). *Korespondencja źródłem do badań biograficznych: na przykładzie listów ks. dra Józefa Knosały*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 4, nr 1, s. 434–445, DOI: 10.36578/BP.2019.04.06
- Konarski S. (red.) (1963–2010). *Materiały do biografii, genealogii i heraldyki polskiej*, t. 1–10, Buenos Aires – Paryż: s.n.; Warszawa: DiG.

- Kostkiewicz J. (2019). *Kategoria mitu w narracji Konstantego Michalskiego CM (1879–1947) o dziejach Europy pierwszej połowy XX w.*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 4, nr 1, s. 113–130, DOI: 10.36578/bp.2019.04.16
- Król J. (2023). *Mysleć teorią o praktyce a praktyką o teorii. Maria Węglińska (1936–2022) i jej udział w przygotowaniu metodycznym nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 2, s. 411–429, DOI: 10.36578/BP.2023.08.36
- Król J. (2025). *Sztuka czytania między słowami. Korespondencja z Auschwitz na przykładzie listów Stanisława Buczyńskiego do Danuty Świeściak (1940–1944)*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 3, s. 181–202, DOI: 10.36578/BP.2025.10.64
- Król T. (2022). *Św. abp Józef Bilczewski. Biografia językowa i jego wpływ na sytuację językową w Wilamowicach*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 7, nr 1, s. 463–485, DOI: 10.36578/BP.2022.07.21
- Kučko W. (2023). *„Celem moim było jedynie stać się użytecznym rodakom”. Troška o zachowanie dziedzictwa kulturowego ziemi zawoskrzeńskiej w świetle odnalezionych Pieśni Ludu dawnej Ziemi Zawoskrzeńskiej Władysława Dębskiego (1829–1899)*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 1, s. 277–304, DOI: 10.36578/BP.2023.08.09
- Kupczewska M. (2025). *Wychowawczo-oświatowe idee w wybranych pismach Józefa Sebastiana Pelczara (1842–1924)*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 1, s. 61–82, DOI: 10.36578/BP.2025.10.18
- Lalak D., Ostaszewska A. (2016). *Źródła do badań biograficznych. Listy, dzienniki, pamiętniki, blogi, materiały wizualne*, Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- Lewandowska I. (2019). *Józef Malewski (1888–1948) – lokalny patriota z Warmii*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 4, nr 1, s. 167–192, DOI: 10.36578/bp.2019.04.11
- Lewandowska I. (2022). *Książdz Johannes Gehrman między Polską a Niemcami. Przełomowe miejsca w jego biografii*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 7, nr 2, s. 241–266, DOI: 10.36578/BP.2022.07.30
- Lewandowska I., Szkamruk S. (2016). *Otokar Rudke – życie na polsko-niemieckim pograniczu politycznym, kulturowym i społecznym*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 1, nr 1, s. 85–100, DOI: 10.36578/BP.2016.01.05
- Lorens B. (2024). *Od córki senatora do guwernantki. Życie i działalność Lucyny Mieroszewskiej (1817–1893)*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 9, nr 1, s. 515–538, DOI: 10.36578/BP.2024.09.04
- Lusek J. (2019). *Poświęcenie nie jedno ma imię. Siostra Zofia od Serca Jezusowego (Matylda Ustjanowicz)*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 4, nr 1, s. 145–165, DOI: 10.36578/BP.2019.04.14
- Lusek J. (2020). *Dzieło, które trwa... O losach patronki Fundacji Edukacyjnej im. siostry Wandy Garczyńskiej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 5, nr 2, s. 151–172, DOI: 10.36578/BP.2020.05.23

- Łobacz M. (2018). *Sens przygodności człowieka na przykładzie życia Matki Elżbiety Róży Czackiej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 3, nr 1, s. 189–202, DOI: 10.36578/BP.2018.03.14
- Łopatecki K., Piłaszewicz-Łopatecka M. (2023). *Portret zbiorowy maturzystek w żeńskim Państwowym Gimnazjum i Liceum im. Anny z Sapiechów Jabłonowskiej w Białymstoku (1921–1939)*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 2, s. 251–284, DOI: 10.36578/BP.2023.08.31
- Magiera E. (2023). *Doktor Elżbieta Jaroni (1954–2014) i jej dorobek naukowy w zakresie pedagogiki wczesnoszkolnej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 2, s. 471–489, DOI: 10.36578/BP.2023.08.32
- Materne A. (2025). *„Moja droga siostrzo” – epistolarne lekcje sztuki Vincenza van Gogha*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 3, s. 123–144, DOI: 10.36578/BP.2025.10.50
- Matus I. (2018). *Prekursorskie inicjatywy i działania księżki Sosnowskich. Edukacja rolnicza*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 3, nr 1, s. 203–220, DOI: 10.36578/BP.2018.03.15
- Miąso J. (2025). *Walenty Bal (1920–2002) – kapłan – pedagog – patriota. Obraz duchownego zapisany w pamięci*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 4, s. 105–120, DOI: 10.36578/BP.2025.10.83
- Muszczyńska A. (2017). *Nieodkryte karty z życia Jadwigi Szczawińskiej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 2, nr 1, s. 83–97, DOI: 10.36578/BP.2017.02.06
- Nadolnik I. (2016). *Odrębne światy. Katecheci szkół średnich powiatu brzeskiego w okresie ofensywy ideologicznej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 1, nr 1, s. 101–118, DOI: 10.36578/BP.2016.01.06
- Nawrot-Borowska M., Wałęga A. (2023). *Pamiętniki rękopiśmienne ze zbiorów Biblioteki Narodowej jako źródło do badań nad dzieciństwem w Królestwie Polskim przełomu XIX i XX wieku*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 2, s. 229–250, DOI: 10.36578/BP.2023.08.43
- Nitka M. (2023). *Kapłani, artyści i kacerze, czyli spotkania zmartwychwstańców z Wojciechem Kornelimi Stattlerem i Adamem Mickiewiczem w Rzymie i Paryżu*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 3, s. 253–275, DOI: 10.36578/BP.2023.08.79
- Nowicka-Struska A. (2024). *Hagiografia i biografie zakonne polskich karmelitanek bosych w XVII wieku. Źródła, narracje, interpretacje*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 9, nr 2, s. 15–46, DOI: 10.36578/BP.2024.09.41
- Nowicki T. (2004). *Źródła do badań biograficznych nad osiemnastowiecznym katolickim duchowieństwem parafialnym*, „Studia Archiwalne”, t. 1, s. 101–107, DOI: 10.4467/17347513SA.06.006.14751
- Olearczyk T. (2023). *Sprawności moralne a postawa zawodowa położnych. Pedagogiczne implikacje postawy moralnej Stanisławy Leszczyńskiej – położnej z Auschwitz-Birkenau*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 2, s. 357–374, DOI: 10.36578/BP.2023.08.58

- Olearczyk T. (2024). *Maria Epstein – prekursorka pielęgniarstwa polskiego i mniszka*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 9, nr 2, s. 125–145, DOI: 10.36578/BP.2024.09.32
- Partyka W. (2019). *Działalność rad opiekuńczych w Królestwie Polskim jako przejaw odpowiedzialności za drugiego człowieka w XIX w.*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 4, nr 1, s. 53–69, DOI: 10.36578/bp.2019.04.10
- Pawlusińska L. (2025). *„Listy z podróży” A.Z. Krygowskiej źródłem refleksji nad kształtem edukacji matematycznej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 3, s. 277–297, DOI: 10.36578/BP.2025.10.86
- Pelc J. (red.) (1985). *Źródła urzędowe do biografii Jana Kochanowskiego*, wyd. i oprac. M. Garbaczowa, W. Urban (Cochanoviana, t. 1), Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Pelczar R. (2022). *Diały-nauczyciele w szkołach parafialnych unickiej (greckokatolickiej) diecezji przemyskiej w XVIII i XIX w. Portret zbiorowy*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 7, nr 1, s. 235–262, DOI: 10.36578/BP.2022.07.11
- Pelczar R. (2023). *Status zawodowo-społeczny nauczycieli polskich szkół ludowych na wsi galicyjskiej w okresie autonomii*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 1, s. 369–392, DOI: 10.36578/BP.2023.08.25
- Pelczar R. (2024). *Działalność polityczno-patriotyczna nauczycieli polskich wiejskich szkół ludowych w Galicji w okresie autonomii (1867–1918)*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 9, nr 3, s. 239–268, DOI: 10.36578/BP.2024.09.67
- Penkała A. (2014). *Szlacheckie kontrakty małżeńskie jako źródła do badań biograficznych i majątkowych na przykładzie intercyzy przedślubnej Antoniny Rzewuskiej i Piotra Miączyńskiego*, „Rocznik Lubelskiego Towarzystwa Genealogicznego”, t. 6, s. 153–169.
- Pielacińska N., Seniów A. (2021). *Polka, nauczycielka, katoliczka – Emma Nicolay de Caprile i jej wkład w rozwój argentyńskiego systemu edukacji w świetle literatury dokumentu osobistego i materiałów prasowych*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 6, nr 2, s. 341–360, DOI: 10.36578/BP.2021.06.12
- Pratt D. (2022). *Archiwa Biblioteki Polskiej POSK w Londynie jako źródła do badań biograficznych*, [w:] A. Janicka, K. Jaworska, D. Platt, D. Prola, V. Wejs-Milewska (red.), *Archiwalne źródła badań filologicznych. Studia*, Lublin: Wydawnictwo Episteme, s. 153–164.
- Przeniosło M., Przeniosło M., Kosno S. (2023). *Profesorowie pedagogiki i psychologii na uniwersytetach II Rzeczypospolitej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 1, s. 123–145, DOI: 10.36578/BP.2023.08.02
- Racinowski D. (2019). *Pola Negri i jej miłość do tego, co polskie*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 4, nr 1, s. 192–212, DOI: 10.36578/BP.2019.04.19
- Radziszewska M. (2024). *Przełomy w rozwoju zawodowym nauczyciela w II RP i w okresie PRL w świetle biografii Henryka Nalewajka (1906–*

- 1979), „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 9, nr 2, s. 147–169, DOI: 10.36578/BP.2024.09.37
- Radziszewska M. (2025). *Książdz Emil Welisch (1884–1954). Bukowińczyk – z pochodzenia Niemiec, wychowanek bursy ormiańskiej, działacz społeczny wśród Polaków*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 4, s. 171–192, DOI: 10.36578/BP.2025.10.72
- Rogić Musa T. (2018). *Postacie historycznoliterackie i ogólnospołeczne w Chorwackim leksykonie biograficznym*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 3, nr 1, s. 143–154, DOI: 10.36578/BP.2018.03.10
- Rudenko O. (2018). *Jan Bołoz-Antoniewicz – Ormianin o polskim sercu*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 3, nr 1, s. 51–68, DOI: 10.36578/BP.2018.03.04
- Rudenko O. (2020). *Leopold Lewicki – nauczyciel bez katedry*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 5, nr 1, s. 218–239, DOI: 10.36578/BP.2020.05.15
- Rusiniak-Karwat M. (2023). *Wiara w cieniu śmierci. Obóz zagłady Treblinka II*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 1, s. 393–420, DOI: 10.36578/BP.2023.08.23
- Rzeczowska E. (2025). *„Kocham go jak własnego syna”. Korespondencja w sprawie ulaskawienia Władysława Siła-Norwickiego*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 3, s. 527–555, DOI: 10.36578/BP.2025.10.62
- Sabat K. (2016). *Prośba o ulaskawienie źródłem do biografii Żołnierzy Wyklętych*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 1, nr 1, s. 275–291, DOI: 10.36578/BP.2016.01.17
- Sabat K. (2017). *W strukturach (anty)komunistycznych – informatorzy Oddziału „Tarzana”*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 2, nr 1, s. 145–162, DOI: 10.36578/BP.2017.02.10
- Sabat K. (2022). *Las miejscem życia partyzantów oddziału „Ojca Jana”*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 7, nr 2, s. 189–202, DOI: 10.36578/BP.2022.07.42
- Samborska-Kukuć D. (2020). *Cicha bohaterka codzienności. Rzecz o Alojzie Trauguttównie*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 5, nr 1, s. 147–160, DOI: 10.36578/BP.2020.05.18
- Samborska-Kukuć D. (2021). *O biograficznym kontekście Mickiewiczowskich deziluzji miłosnych*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 6, nr 2, s. 327–339, DOI: 10.36578/BP.2021.06.05
- Skrzydłewska B. (2017). *Zofia Grothówna. Ksieni klasztoru w Imbramowicach w latach 1703–1741*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 2, nr 1, s. 39–52, DOI: 10.36578/BP.2017.02.03
- Skrzydłewska B. (2020). *Klasztor Norbertanek w Imbramowicach. Działalność pedagogiczna w XX wieku*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 5, nr 2, s. 191–206, DOI: 10.36578/BP.2020.05.28
- Skrzydłewska B. (2023). *Książdz Eustachy Skrochowski – prekursor muzealnictwa kościelnego*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 3, s. 333–345, DOI: 10.36578/BP.2023.08.81

- Skrzyniarz R. (2019). *Rodzina Marii Kunowskiej-Porębnej jako środowisko wychowawcze*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 4 nr 1, s. 357–371, DOI: 10.36578/BP.2019.04.18
- Skuza A. (2021). *Działalność Czesława Czapówa w oddziałach partyzanckich na Kielecczyźnie w czasie drugiej wojny światowej (1939–1945)*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 6, nr 2, s. 451–474, DOI: 10.36578/BP.2021.06.42
- Slaska E.M., Fetzki T. (2016). *Na początku był blog. Od prób literackich do pogłębionych badań nad nietypowymi biografiami pogranicza*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 1, nr 1, s. 217–232, DOI: 10.36578/BP.2016.01.13
- Smolorz R. (2012). *Źródła do badań prozopograficznych i biograficznych nad Polakami w Niemczech w bawarskich archiwach komunalnych. Przypadek zespołu „Kennkarten”*, „Szkice Archiwalno-Historyczne”, nr 9, s. 143–156.
- Solak A. (2022). *Irena Sendlerowa – pedagog czynu*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 7, nr 1, s. 353–369, DOI: 10.36578/BP.2022.07.24
- Starnawski J. (1966). *Nowe materiały archiwalne do biografii Mikołaja Reja*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Stasiewicz K. (1990). *Źródła i materiały do biografii Elżbiety Drużbackiej*, „Pamiętnik Literacki”, nr 3, s. 173–182.
- Stoch E. (2023). *Stanisława Aleksandra Chmielarczyk – zapomniana artystka teatrów dramatycznych. Nowe fakty biograficzne*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 2, s. 701–726, DOI: 10.36578/BP.2023.08.42
- Stoch E. (2024). *Maksymilian Chmielarczyk – dzieciństwo, młodość i życie osobiste. Filiacje i współczesne rewizje*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 9, nr 2, s. 349–372, DOI: 10.36578/BP.2024.09.40
- Strzelecka M. (2021). *Materiały archiwalne do badań biograficznych liderów społecznego ruchu katolików świeckich „Znak”*, „Archiwa, Kancelarie, Zbiory”, nr 12, s. 167–196, DOI: 10.12775/AKZ.2021.009
- Stulczewski J. (2023). *Źródła do badań biograficznych w zasobie Archiwum Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi*, [w:] B. Celer (red), *Biografistyka w perspektywie regionalnej*, Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, s. 353–367.
- Suchcitz A. (2020). *Archiwa Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego jako źródło do opracowania monografii i biografii*, [w:] A. Janicka, K. Jaworska, D. Platt, D. Prola, V. Wejs-Milewska (red.), *Archiwalne źródła badań filologicznych. Studia*, Lublin: Wydawnictwo Episteme, s. 81–94.
- Sula D. (2017). *Na granicy życia i śmierci. Doświadczenia obozowe w dzienniku Abrahama Kajzera*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 2, nr 1, s. 127–144, DOI: 10.36578/BP.2017.02.09
- Szady J. (2024). *„Niestety, na Murmań spóźniłem się...”. Kulisy początków działalności społecznej dra Józefa Jakóbkiewicza (1892–1953)*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 9, nr 1, s. 437–452, DOI: 10.36578/BP.2024.09.23

- Szady J. (2025). „*Afrykański pamiętnik*”. *Charakterystyka zbioru listów Janiny Bartkiewicz z lat 1965–1975*, „*Biografistyka Pedagogiczna*”, t. 10, nr 3, s. 557–578, DOI: 10.36578/BP.2025.10.88
- Szulakiewicz W. (2017). „*Alma Mater Vilnensis*” (1922–1935). *Źródło do dziejów życia uniwersyteckiego*, „*Acta Universitatis Nicolai Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Pedagogika*”, z. 34, [cz.] 2, s. 9–32, DOI: 10.12775/AUNC_PED.2017.013
- Szulakiewicz W. (2024). *Studia pedagogiczne biskupa Zygryda Korwalskiego (1910–1995)*, „*Biografistyka Pedagogiczna*”, t. 9, nr 1, s. 155–170, DOI: 10.36578/BP.2024.09.28
- Szulakiewicz W. (2025). *Listy do mistrza. Naukowy wymiar korespondencji z Tadeuszem Czeżowskim*, „*Biografistyka Pedagogiczna*”, t. 10, nr 3, s. 21–48, DOI: 10.36578/BP.2025.10.63.
- Szulakiewicz W. (red.) (2003). *Źródła w badaniach naukowych historii edukacji*, Toruń: Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Szulakiewicz W. (red.) (2015). *Badania biograficzne w pedagogice. Studia źródłowe i bibliograficzne*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Szulakiewicz W. (red.) (2018). *Nauczyciele. Zastużeni, niedocenieni, zapamiętani*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Tałuż K., Gołda A. (2025). *Pomoc adeptom nauki. O emocjach w nauce i dydaktyce na przykładzie korespondencji ks. Wincentego Myszora (1941–2017) z jego uczniami*, „*Biografistyka Pedagogiczna*”, t. 10, nr 3, s. 443–460, DOI: 10.36578/BP.2025.10.57
- Walczak-Niewiadomska A. (2022). *Ludzie na łamach „Gazety Kaliskiej”. przyczynek do badań biograficznych Kalisza i regionu*, „*Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*”, nr 22, s. 29–40, DOI: 10.4467/26578646ZKNT.22.003.18000
- Wątor A. (2023). *Anieli Marii Aleksandrowiczówny (1866–1946) działalność publiczna. Szkic do portretu działaczki oświatowej*, „*Biografistyka Pedagogiczna*”, t. 8, nr 1, s. 147–171, DOI: 10.36578/BP.2023.08.24
- Wereda D. (2022). *Działalność Ignacego Świrskiego w Wilnie*, „*Biografistyka Pedagogiczna*”, t. 7 nr 1, s. 51–82, DOI: 10.36578/BP.2022.07.09
- Wierzbak M. (2015). *Listy jako źródło do badań biograficznych o pamięci człowieka na podstawie korespondencji prof. Mariana Tyrowicza*, [w:] B. Popiołek, A. Chłosta-Sikorska, A. Słaby (red.), *Historia, pamięć, tożsamość w edukacji humanistycznej*, t. 3: *Pamięć człowieka, pamięć miejsca, miejsca pamięci*, Kraków: Wydawnictwo Libron, Filip Lohner, s. 289–295.
- Wołek K. (2017). *Listy Zygmunta Kukulskiego z okresu szkockiego źródłem badań biograficznych*, „*Biografistyka Pedagogiczna*”, t. 2, nr 1, s. 395–405, DOI: 10.36578/BP.2017.02.23
- Wosik-Kawala D., Zubrzycka-Maciąg T. (2022). *Mysł pedagogiczna profesora Mieczysława Łobockiego (1929–2012) – lubelskiego pedagoga, teoretyka*

- wychowania i humanisty, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 7, nr 1, s. 149–171, DOI: 10.36578/BP.2022.07.14
- Zubrzycka R. (2025). *Profesor Zofia Sękowska jako inspirujący wykładowca, promotor i człowiek. Wspomnienia absolwentek kierunku pedagogika specjalna Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 10, nr 4, s. 307–324, DOI: 10.36578/BP.2025.10.84
- Żebrowska E. (2017). *Tadeusz Łopuszański – twórca i dyrektor Szkoły Rydzynskiej*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 2, nr 1, s. 99–111, DOI: 10.36578/BP.2017.02.07
- Żołądź-Strzelczyk D. (2023). *Ludwika z Rzewuskich Chodkiewiczowa (1744–1816) – w kręgu spraw rodzinnych*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 8, nr 2, s. 161–186, DOI: 10.36578/BP.2023.08.49
- Żukowska A.M. (2018). *Edukacja plastyczna i wychowanie estetyczne w średnim szkolnictwie ogólnokształcącym na Lubelszczyźnie w latach międzywojennych*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 3, nr 1, s. 221–238, DOI: 10.36578/BP.2018.03.16
- Żukowska A.M. (2021). *Marian Stelmasik – pedagog i wirtuoz koloru*, „Biografistyka Pedagogiczna”, t. 6, nr 1, s. 51–74, DOI: 10.36578/BP.2021.06.07

ADRES DO KORESPONDENCJI:

Dr hab. Ryszard Skrzyniarz, prof. AZ
Akademia Zamojska
Instytut Pedagogiki
e-mail: ryszard.skrzyniarz@akademiazamojska.edu.pl